

Herinrichting van de Markt en Torenstraat

Kadernotitie

Inleiding

In september 2021 heeft de gemeenteraad de centrumvisie 'Hart van Winters' vastgesteld; het document waarin de wensen en ambities van belangrijke stakeholders voor het centrum van Winterswijk staan gebundeld. De centrumvisie concludeert dat de Markt een kwaliteitsimpuls nodig heeft, om de volgende redenen:

- Sfeervol en sfeerloos: op marktdagen is de Markt een levendige plek met voldoende reuring en de horeca aan de rand is sfeervol. Daarbuiten wordt de Markt ervaren als een groot, kaal plein.
- Hittestress: de markt behoort tot de absolute hitte hotspots van Winterswijk. Dit staat – zeker in de toekomst – een aangenaam en langdurig verblijf in de weg.
- Mobiliteit: er zijn veel verkeersbewegingen van verschillende weggebruikers, die elkaar op bepaalde plekken en momenten in de weg zitten.
- Toegankelijkheid: er is overlast van geparkeerde fietsen en de bestrating is niet voor iedereen toegankelijk.
- Verbindingen met het centrum: de kerk ligt centraal tussen de twee delen van het plein. Er is nu weinig tot geen verbinding tussen die twee delen. Bovendien blokkeert de huidige inrichting de toegang naar de winkelstraten. Deze verbinding kan beter.

Bovendien blijkt uit verschillende onderzoeken dat de functie van centra verandert (INretail). De monofunctie om alleen voor de winkels naar een centrum te komen bestaat allang niet meer. Dat heeft o.a. te maken met de komst van webwinkels. Naast winkelen komen bezoekers ook voor horeca, evenementen en beleving naar een centrum. Daarom is het belangrijk om te blijven investeren in de openbare ruimte.

Om de ambities uit de centrumvisie verder vorm te geven in een concreet plan voor de Markt, is de gemeente Winterswijk in september 2022 gestart met het benoemen en bespreken van de belangrijkste doelen en discussiepunten rond de herinrichting. De Torenstraat wordt als verbinding tussen het Vrijheidspark en de Markt meegenomen in dit project. Tijdens het politiek forum van 1 september is hiervoor de aftrap gegeven. Vervolgens zijn ondernemers en belangenbehartigers betrokken (zie ook de betrokkenenparagraaf, bijlage 2 – Samenvatting participatieproces en bijlage 3 – Verslagen 1-op-1 gesprekken).

Hoofddoel en kaders

Met de opgehaalde informatie uit het participatieproces zijn een hoofddoel voor de Markt en bijbehorende kaders opgesteld.

Hoofddoel voor de Markt: 365 dagen per jaar sfeer en een multifunctionele inrichting

De nieuwe Markt is het kloppende hart van het vitale economische centrum van Winterswijk. Een aantrekkelijke en sfeervolle plek waar bezoekers graag verblijven. De plek waar straten en bezoekers samenkomen en waar beleving en sfeer voorop staan. Het plein biedt een krachtige mix van verschillende functies, zoals de warenmarkt, gevarieerde horeca, winkels, kerk en evenementen. De nieuwe Markt wordt zo ingericht dat het een multifunctioneel te gebruiken ruimte blijft voor verschillende activiteiten, maar dat tegelijkertijd ook op ieder moment van de dag uitnodigt tot ontmoeten. Daarbij is het belangrijk om de sterke eigenschappen van de huidige Markt vast te houden.

Op basis van dit hoofddoel kunnen de volgende kaders worden gesteld:

1. Economische en sociaal-maatschappelijke functies

1.1. De warenmarkt blijft op het plein.

De warenmarkt heeft – samen met de retail en de horeca op het plein – een belangrijke economische functie (bijlage 6 – Bezoekersonderzoek warenmarkt). De warenmarkt blijft daarom ook op de nieuwe Markt en voor een gedeelte in de Torenstraat staan (zoals ook in de huidige situatie). Als uitgangspunt voor de nieuwe inrichting wordt het huidige aantal vierkante meters genomen, plus ruimte voor zes nieuwe kramen en

uitbreiding van twee bestaande kramen (die i.v.m. corona ruimte hebben moeten inleveren). Wel kan er geschoven worden met de opstelling van de Markt, als daarmee ruimte gecreëerd kan worden om functies te kunnen combineren en de beleving op andere dagen te verbeteren. Zowel de gemeente als het bestuur van de Marktvereniging kunnen zich vinden in deze afspraken.

1.2. Ruimte voor horeca, ook tijdens marktdagen

Op de Markt blijft ruimte voor horecaterrassen om de sfeer te versterken. De afspraken tussen gemeente en horeca over aantallen vierkante meters zijn bepalend. We streven naar vaste terrassen die op marktdagen kunnen blijven staan. Hierdoor kan er geïnvesteerd worden in duurzame en kwalitatief hoogwaardige opstellingen.

1.3. Meer evenementen op de Markt

Op de Markt vinden evenementen plaats zoals het Volksfeest, muziekoptredens, braderieën en andere verkoopactiviteiten. Om de functie van de Markt als sfeervolle verblijfplaats te versterken, willen we daar in het ontwerp op inzetten.

- Het Volksfeest blijft op het plein. De opstelling kan veranderen, als hiermee de ambitie voor de Markt – om de beleving ook op andere dagen te versterken - kan worden bereikt.
- Daarnaast kan bijvoorbeeld ook gedacht worden aan een inrichting waarbij rekening gehouden wordt met een snelle op- en afbouw van de warenmarkt, zodat er meer ruimte is voor evenementen.

2. Ontwerp voor de toekomst

2.1. Beter verbinding door het centrum

De doorgaande en belangrijkste lijnen richting de Markt – de Torenstraat, de Misterstraat, de Wooldstraat, de Ratumsestraat en de Meddosestraat - worden beter op en langs de nieuwe Markt zichtbaar zodat de verbinding met de Markt als kloppend hart wordt versterkt en bezoekers de winkels in o.a. de Meddosestraat en Ratumsestraat beter weten te vinden. Om leegstand zoveel mogelijk te voorkomen, investeren we in onze publieke ruimte.

2.2. Groen voor meer beleving en klimaat

Door groen toe te voegen aan de Markt verbeteren we het comfort en de kwaliteit van het plein, waardoor bezoekers er prettiger en koeler verblijven. Dit leidt tot langer centrumbezoek en uiteindelijk – uit ervaring in o.a. Hengelo – ook tot meer bestedingen. Bovendien levert de nieuwe Markt hiermee een positieve bijdrage aan het verminderen van hittestress, het vergroten van de biodiversiteit en het verkleinen van wateroverlast. De bestaande kastanjabomen zijn helaas ziek en moeten – ongeacht wat het ontwerp wordt - worden gekapt (zie bijlage 7). Op de nieuwe Markt komt minstens hetzelfde aantal bomen weer terug. De ruimte op het plein die niet per se verhard hoeft te zijn, richten we in met vaste planten. Bij het toevoegen van groen worden de zichtbaarheid van de kerk, een optimale combinatie met de warenmarkt, belangen van ondernemers en inwoners en de locatie van het Volksfeest niet uit het oog verloren.

2.3. Voelbaar Winterswijkse verhaal

De beleving op het plein wordt niet alleen met groen, maar ook met een Winterswijkse aspect verrijkt. Het nieuwe ontwerp gaat in op het verhaal van Winterswijk. Waar mogelijk wordt aanwezig/verdwenen erfgoed zichtbaar en voelbaar gemaakt. Daarbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan het uitlichten van erfgoed. De toekomstige invulling van de Jacobskerk ligt primair bij de eigenaar. Wel wordt de kerk betrokken in het ontwerp. De oostelijker gelegen Whemerbeek valt buiten het projectgebied.

2.4. Keuze voor hergebruik en duurzame materialen

De gemeente Winterswijk heeft als doel om in 2030 volledig duurzaam te zijn. In 2050 is Winterswijk een volledig duurzame samenleving, dus ook klimaatneutraal en circulair. Daarom streven we er bij de vernieuwing van de Markt naar om zoveel mogelijk gebruik te maken van bestaande elementen en duurzame materialen.

- We onderzoeken of de bestaande natuursteen zo veel mogelijk kan worden hergebruikt.
- De bestaande verlichting is toe aan vervanging. Nieuwe verlichting is LED en er worden oplossingen voor plaatsing van verlichting bekeken die ervoor zorgen dat het plein zo veel mogelijk obstakelvrij blijft.

3. Infrastructuur

3.1. Ruim baan voor de voetganger

Aandacht voor beleving betekent een ruimte waar voetgangers zich veilig en vrij kunnen bewegen. De Markt wordt daarom primair ingericht voor voetgangers, zonder doorgaande weg over het plein. Uit analyse blijkt dat er een minimale hoeveelheid verkeersbewegingen over de Markt rijdt dat goed via andere straten afgewikkeld kan worden (zie bijlage 4 – Verkeerskundig onderzoek Markt Winterswijk en bijlage 5 – Modelberekening afsluiting Markt). De Markt en de Torenstraat blijven bereikbaar voor laden/lossen, op-/afbouw van de Markt en hulpdiensten. De parkeergarage aan de noordzijde van de Markt blijft te bereiken voor bewoners.

3.2. Toegankelijkheid voor iedereen

Winterswijk heeft de ambitie om te voldoen aan het VN-verdrag handicap. Dit staat vastgelegd in de inclusie-agenda Winterswijk Drempelvrij 2.0. In dat licht is toegankelijkheid van de Markt geen kader, maar eerder een randvoorwaarde voor ieder ontwerp. De nieuwe Markt moet voldoen aan de eisen vanuit toegankelijkheid voor iedereen. Dit betekent in ieder geval:

- Zorgdragen voor obstakelvrije routes voor mensen met een beperking.
- Een bestrating die voldoende stroef is en vrij van struikelrandjes.
- Een duidelijke geleidelijn in de vorm van bijvoorbeeld een goot of band in de straat.
- Mindervalide parkeerplekken en een kiss and ride locatie in de randen van de Markt.
- In verband met de krappe ruimte op de Markt, krijgt een openbaar toegankelijk toilet geen plek in de openbare ruimte op het marktpllein. Dit betekent dat hiervoor een alternatieve locatie gevonden moet worden rond de Markt, bijvoorbeeld in de bestaande bebouwing.

3.3. Gebruik van de fiets stimuleren

Om te stimuleren dat bezoekers van de Markt op de fiets naar het centrum komen en om overlast van geparkeerde fietsen zoveel mogelijk te beperken, wordt het fietsparkeren opnieuw ingericht op of rondom de nieuwe Markt. Daarbij gaat het om capaciteit die voldoende is voor bezoek aan de aanliggende horeca en ondernemers. Hiermee dragen we bij aan de klimaat-doelstellingen van de gemeente en een actieve leefstijl van inwoners en toerisme (veel bezoekers van buiten Winterswijk trekken met de fiets door de omgeving).

3.4. Parkeren op de omliggende parkeergelegenheden

Om op de nieuwe Markt straks ruimte te creëren voor meer sfeer, evenementen, de warenmarkt en meer groen, is er geen functie en plek meer voor parkeren op de Markt. Uit het participatieproces blijkt dat ondernemers verschillende standpunten innemen als het gaat over de aanwezigheid van parkeerplaatsen op de Markt (zie bijlage 3 – Verslagen 1-op-1 gesprekken). Ook bezoekers bleken een andere kijk op parkeren te hebben dan ondernemers. We onderkennen in deze kadernotitie het belang van voldoende beschikbare parkeerplaatsen dichtbij de Markt. Uit onderzoek (bijlage 4 – Verkeerskundig onderzoek Markt Winterswijk) blijkt dat er op werkdagen een parkeercapaciteit van ongeveer 67% is in het centrum van Winterswijk. Dat betekent dat op deze dagen parkeerplaatsen als de Wheme (1-2 min. loopafstand), het Raadhuis (3 min. loopafstand) en Sellekamp (3 min. loopafstand) voldoende capaciteit bieden. Op marktdagen kan er sowieso al niet geparkeerd worden op de Markt. Ook nemen we de volgende maatregelen:

- Voor de parkeerplaatsen die op de Markt komen te vervallen worden in het mobiliteitsplan en het parkeerverwijssysteem alternatieven gezocht.
- Voor bezoekers die slecht ter been zijn, wordt hetzelfde aantal mindervalide parkeerplekken gerealiseerd als in de huidige situatie. Deze komen aan de randen van de Markt.
- We ontwerpen een kiss and ride locatie, om bezoekers met de auto snel af te kunnen zetten.

Op deze manier blijft parkeren dichtbij, maar is er ook ruimte om van de Markt een sfeervollere en multifunctionele plek te maken.

4. Participatie

4.1. Samen werken aan een schetsontwerp

Na vaststelling van kaders door college en raad, starten we met de volgende fase: het realiseren van een eerste schetsontwerp. Doel van deze fase is te komen tot een ontwerp dat – binnen de gestelde kaders – van de Markt een plein maakt dat ook de komende 30 jaar bijdraagt aan een aantrekkelijk en economisch sterk centrum. Aan de hand van een aantal eerste schetsen kunnen betrokkenen hun suggesties, bezwaren of oplossingen aandragen (trede 3 van de participatieladder - adviseren). We organiseren daarvoor twee ontwerpssessies en een koffiemoment op de Markt (zie bijlage 8 – Participatieplan volgende fase).